

ЧИСТЯКОВА Ю. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства,
кандидат юридичних наук

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ЯК СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

З моменту оголошення незалежності України національна правова система знаходиться в трансформаційному стані. Процеси реформування державної та правової сфер функціонування суспільства є перманентними, проте не завжди одновекторними та гармонійними. Можна вважати, що з моменту підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, напрям розвитку національної правової системи є визначеним, тому процеси внутрішніх змін мають проходити більш виважено та визначено.

Ключову роль в інтеграційному русі української правової системи до правової системи ЄС грає законодавство та техніка його створення. Угода про асоціацію між Україною та ЄС вимагає імплементації понад 350 директив та регламентів Європейського Союзу, з яких половина має бути впроваджена до законодавства України до 2017 року. Однак у сфері економічного та галузевого розвитку України кількість поданих до ВР законопроектів утричі перевищує кількість актів права ЄС, що підлягають імплементації. До того ж, ці ініціативи неузгоджені між собою та з Угодою [1]. Все це призводить до низького рівня якості законодавчого процесу, ускладнює реалізацію вже прийнятих норм.

Одним із способів подолання даної ситуації може стати використання досвіду інших держав з прийняття та застосування так званих експериментальних законів. Науковці виділяють такі ознаки експериментальних норм, як обмежена сфера застосування, тимчасовий і пошуковий характер, локалізація чітко встановленими межами й напрямками застосування, спрямованість на одержання позитивного досвіду запровадження окремих моделей, відтворення позитивних умов на більш широкий загал, вплив на суспільні відносини з метою отримання певних змін [2, с. 41].

Так, правовій системі Китайської Народної Республіки відомий експериментальний (дослідний) порядок, що передбачає правове регулювання відносин за допомогою нормативних правових актів, які не обмежені по терміну дії і передбачають їх вступ в силу в остаточній редакції лише після експертної оцінки доцільності цих актів і їх ефективності. Прийняття нормативних правових актів у експериментальному (дослідному) порядку було досить поширеним явищем в перші десятиліття з моменту початку проведення політики реформ і відкритості. Такий

обережний підхід китайського законодавця до оцінки ефективності сирого акту правотворчості зарекомендував себе з позитивного боку. В основі прийняття нормативних правових актів у дослідному (експериментальному) порядку лежить емпіричний підхід китайської влади до проведення широкомасштабних економічних перетворень в країні. Економічні реформи в Китаї спочатку проходили апробацію в обмежених масштабах (приклад — приморське місто Шеньчжень), а потім, в разі їх успішності, поширювалися по всій державі [3, с. 112].

В Швейцарії експериментальні закони сприймаються як один із способів інституціоналізації оцінки якості законодавства. Під експериментальними законами там розуміються закони, введені тимчасово для того, щоб з'ясувати, чи є те чи інше потенційне рішення прийнятним для досягнення тієї чи іншої мети. Експериментальні закони повинні надавати умови для серйозної оцінки, тобто містити вказівку на мету оцінки, дані, які необхідно зібрати для проведення оціночних заходів, критерії оцінки результатів і розподіл обов'язків (хто буде оцінювати і т. д.) [4].

В Швеції іноді закон приймається на обмежений час як експеримент. Його дія може бути обмежена географічно. Такий метод використовувався при введенні нових видів покарання за кримінальні злочини, як, наприклад, громадські роботи або електронний контроль. Так, у Швеції постійно йде робота з реформування системи в бік спрощення судової процедури, підвищення її ефективності та зниження витрат. При введенні нових процедур може бути прийнято рішення про їх випробування на обмеженій кількості судів [5].

У Німеччині існує практика застосування так званих випробувань: деякі законопроекти вводяться на території певної території на певний проміжок часу. Далі дія закону припиняється і оцінюється ситуація до і після набрання чинності цим законом чинності. Якщо результат введення даного закону є позитивним, то він вступає в силу на території всієї країни. Уряд Німеччини зобов'язаний готувати доповіді про виконання законів і в даний час обговорюється створення центральної структури, яка займатиметься оцінкою правозастосування законів на території всієї країни. Так, у федеральній землі Північний Рейн-Вестфалія був прийнятий закон про цивільне судочинство. Після оцінки дії закону на території федеральної землі Північний Рейн-Вестфалія було виявлено, що новий акт про цивільне судочинство був менш ефективний, ніж попередній [6].

Таким чином, практика прийняття експериментальних законів є досить поширеною в різних правових системах та цілком може бути перенесена в українську. Подібний спосіб законотворення дозволить більш обережно проводити реформування національної правової системи, відслідковувати наслідки змін в правовому регулюванні.

Список використаних джерел

1. Черніков Д. Євроінтеграція у законах: кількість не переходить у якість [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/politics/1109883-evropeyskaya-integratsiya-v-zakonodatelstve-kolichestvo-ne-perehodit-v-kachestvo-ukr.html>
2. Лялюк О. Ю. Експерименти у практиці державного будівництва: проблеми правового регулювання//Проблеми законності. – 2009. – № 105. – С. 41– 48.
3. Трошинский П. В. Правовая система Китайской Народной Республики: становление, развитие и характерные особенности // Вестник Университета имени О. Е. Кутафина (МГЮА). – 2015. – № 5. – С. 99– 118.
4. Мадер Л. Оценка законодательства – вклад в повышение качества законов / Материалы Международного семинара «Оценка законов и эффективности их принятия» (16- 17 декабря 2002 г.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.consultant.ru/law/review/lawmaking/material/#5>
5. Магнуссон С. Оценка законов: Шведский опыт / Материалы Международного семинара «Оценка законов и эффективности их принятия» (16- 17 декабря 2002 г.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.consultant.ru/law/review/lawmaking/material/#16>
6. Устинова М. Оценка принятия законопроектов и эффективности их правоприменения (международный опыт) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: politanaliz.ru/files/Evaluation_of_legislation3.ppt

ШЕВЧЕНКО-БІТЕНЬКА О. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства,
кандидат юридичних наук

ДО ПИТАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ДОТРИМАННЯ ПОЛОЖЕНЬ КОНВЕНЦІЇ РАДИ ЄВРОПИ ПРО ЗАХИСТ ДІТЕЙ ВІД ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТА СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА

Проблеми захисту дітей від примусової праці, експлуатації та сексуального насильства приділяється велика увага в рамках міжнародної правотворчості. Сексуальна експлуатація та сексуальне насильство є одними з найгірших форм насильства щодо дітей. За даними ЮНІСЕФ, близько двох мільйонів дітей використовуються в «секс-індустрії» щороку [1].

У травні 2006 р. Група спеціалістів Ради Європи із захисту дітей від сексуальної експлуатації розпочала свою роботу з аналізу стану та виконання зобов'язань і міжнародних документів, що стосуються сексуальної експлуатації дітей. За результатами цього аналізу було прийняте рішення, що існує необхідність в новому обов'язковому документі для захисту дітей від сексуальної експлуатації та сексуальних розбещень. Розробка нового документа почалася у вересні 2006 р. [2].